

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Jana Vyklického, v právní věci žalobce: **Ing. J. H.,** proti žalovanému: **Generální finanční ředitelství**, se sídlem Lazarská 15/7, Praha 1, o přezkoumání rozhodnutí žalovaného z 26. 7. 2013, č. j. 34183/13/7001-41000-050167, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 14. 2. 2014, č. j. 30 Af 115/2013 - 32,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Krajský soud v Brně (dále jen *„krajský soud“*) usnesením z 14. 2. 2014, č. j. 30 Af 115/2013 - 32, zčásti přiznal žalobci (dále též *„stěžovatel“*) osvobození od soudních poplatků, a to ve výši 80 % z každé jemu vzniklé poplatkové povinnosti podle zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích (výrok I.). Výrokem II. krajský soud současně stěžovateli neustanovil zástupce k ochraně jeho práv ve věci žaloby proti rozhodnutí žalovaného, který zastavil řízení o žádosti o vyslovení neúčinnosti doručení.

Krajský soud shrnul, že stěžovatel v této věci požádal o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce z řad advokátů, přičemž pouze v obecné rovině poukázal na splnění zákonných předpokladů, jakož i na to, že stejným žádostem již bylo opakovaně vyhověno.

Porovnáním doložených majetkových a výdělkových poměrů stěžovatele s povahou řízení o meritu věci dospěl krajský soud k závěru, že ve vztahu k soudnímu poplatku za podanou žalobu ve výši 3.000 Kč nepředstavují výdělkové a další majetkové a sociální poměry stěžovatele zvlášť závažné důvody pro úplné osvobození, ale lze z nich dovodit potřebu částečného osvobození ve významné výši 80 % z každé vzniklé poplatkové povinnosti. V případě soudního poplatku za žalobu se jedná o částku ve výši 600 Kč odpovídající jeho poměrům doloženým krajskému soudu. S ohledem na podstatu merita věci rovněž krajský soud uzavřel, že se jedná o nijak právně složitou kauzu primárně procesního charakteru, která nezbytně nevyžaduje kvalifikovanou právní pomoc.

Usnesení krajského soudu napadl stěžovatel kasační stížností z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a)-e) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*s. ř. s.*"), kterou se domáhal změny usnesení tak, že se „*přiznává osvobození od soudních poplatků v plné výši, a to i se zpětnou účinností a k ochraně jeho zájmů v této věci mu soud ustanovuje soudem určeného právního zástupce*".

Stěžovatel Nejvyššímu správnímu soudu na výzvu k odstranění vad kasační stížnosti z 20. 3. 2014, č. j. 3 As 53/2014 – 4, sdělil, že „*úplným obsahem listin předmětného soudního a správního spisu je objektivně prokazatelné, že předmětná kasační stížnost ze dne 17. 3. 2014 byla a je podána řádně, důvodně a včas (s výhradou doplnění, upřesnění a odstranění formálních vad soudem důvodně žalobci k jeho žádosti ustanoveným advokátem) z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a)-e) s. ř. s. a že byla porušena práva žalobce/stěžovatele na spravedlivý proces a na právní pomoc v řízení před soudy zaručená mu články 36 odst. 1 a 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, aniž by jím byl respektován zájem na zjištění objektivní pravdy jako jednoho z hlavních předpokladů spravedlivého rozhodování*". Stěžovatel současně požádal o prodloužení lhůty k odstranění vad kasační stížnosti podle § 106 odst. 3 s. ř. s. o další měsíc.

Návrhy stěžovatele na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti a ustanovení advokáta pro toto řízení zamítl Nejvyšší správní soud usnesením z 11. 6. 2014, č. j. 3 As 53/2014 – 21. V tomto usnesení dospěl Nejvyšší správní soud k tomu, že ve věci stěžovatele není nezbytné jeho zastoupení advokátem, přičemž podle judikatury Nejvyššího správního soudu takové zastoupení není ani třeba vyžadovat; je v možnostech samotného stěžovatele hájit svá práva v předmětu řízení, spočívající zejména v řádném vylíčení důvodů kasační stížnosti, kterými napadá dle jeho názoru nezákonné rozhodnutí krajského soudu ve věci částečného osvobození od soudního poplatku.

Vzhledem k tomu, že stěžovatel již k předchozí výzvě k odstranění vad kasační stížnost také sám doplnil, Nejvyšší správní soud neshledal důvod pro další prodloužení lhůty k odstranění vad kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud proto přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti; neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Z obsahu kasační stížnosti je zřejmé, že ji stěžovatel podal z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. kasační stížnost lze podat pouze z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. *„[ú]častník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti“*.

Základní podmínku pro osvobození od soudních poplatků tvoří povinnost žadatele doložit, že nemá dostatečné prostředky. Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu totiž *„[p]ovinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje“* (srov. usnesení tohoto soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, publ. pod č. 537/2005 Sb. NSS).

Ze spisu krajského soudu vyplývá, že stěžovatel doložil následující skutečnosti rozhodné pro posouzení jeho osobních, majetkových a výdělkových poměrů: počet osob v domácnosti 2 (manželka J. H.), potvrzený průměrný měsíční výdělek ze zaměstnání (zaměstnavatel A. H.) za období čtvrtletí I-2012 až IV-2013 0 Kč, výše dávky nemocenského pojištění v období 2011 a 2012 denně 246 Kč, s tím, že mu tato dávka nemocenského pojištění dále nenáleží již od 1. 10. 2012. Majetkové poměry manželky J. H. činí 11.155 Kč z dávky invalidního důchodu, další příjem je nemožný z důvodu zhoršujícího se a dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Závazky stěžovatel nespecifikoval, obecně poukázal na „sporné a již exekuované pohledávky údajných věřitelů“ ve výši cca 10mil Kč. V bodu 36 stěžovatel slovně obecně zhodnotil svou životní situaci i situaci svých blízkých s tím, že na ochranu sebe a svého majetku je nucen vynakládat řádné i mimořádné opravné prostředky.

Nejvyšší správní soud z takto zjištěného skutkového stavu zaujal k možnostem osobních, majetkových a výdělkových poměrů stěžovatele shodný názor jako před ním krajský soud a nemá k jeho závěru žádné výtky.

Nejvyšší správní soud při rozhodování o osvobození od soudních poplatků opakovaně dle dikce § 36 odst. 3 s. ř. s. konstatuje, že úplné přiznání osvobození je institutem zcela výjimečným, jsou-li pro to u žadatele zvlášť závažné důvody. V případě stěžovatele však krajský soud takové důvody neshledal a neshledal je nyní ani Nejvyšší správní soud. Již jen pravidelné prokázané příjmy, kterými disponuje domácnost stěžovatele ve výši 11.155 Kč měsíčně a které přesahují, jak přiléhavě konstatoval krajský soud, částku životního minima rodiny, nepochybně stěžovateli umožňují vynaložit určitou částku, tím spíše jednorázově. Pokud krajský soud poté s ohledem na situaci stěžovatele

osvobodil od soudních poplatků v takovém rozsahu, že z částky 3.000 Kč za soudní poplatek spojený se správní žalobou pro stěžovatele nakonec zbývá tato povinnost v rozsahu 600 Kč, učinil tak podle Nejvyššího správního soudu v dostatečné míře.

Pokud stěžovatel napadl výrok II. usnesení, kterým krajský soud stěžovateli neustanovil zástupce k ochraně jeho práv v této věci, Nejvyšší správní soud rovněž pochybení krajského soudu neshledal. V souladu s § 35 odst. 8 s. ř. s. je podle názoru Nejvyššího správního soudu nezbytnou podmínkou pro ustanovení zástupce splnění předpokladů pouze pro úplné osvobození od soudních poplatků, což v případě stěžovatele bylo splněno jen v části 80 %. S ohledem na meritum žaloby - proti rozhodnutí žalovaného o odvolání proti rozhodnutí o zastavení žádosti o vyslovení neúčinnosti doručení z důvodu nezaplacení správního poplatku ve výši 300 Kč - se Nejvyšší správní soud také ztotožnil s názorem krajského soudu, že ustanovení zástupce pro řízení před soudem v této záležitosti není nezbytné pro ochranu práv stěžovatele. Stěžovatelovy žádosti, návrhy a opravné prostředky sice vykazují značnou míru nekonkrétnosti, přesto z nich lze srozumět důvody těchto podání stěžovatele, jakož i vědomí stěžovatele o smyslu těchto podání a jejích právních účincích.

Ze všech uvedených důvodů Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost nedůvodnou, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s. in fine).

Výroky o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti vycházejí z ustanovení § 60 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto podle § 60 odst. 1 s. ř. s. právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud nerozhodoval o nákladech žalovaného v řízení o kasační stížnosti, neboť v řízení před krajským soudem v té části řízení, v níž se teprve řešil vztah stěžovatele a státu ve věci soudního poplatku a ustanovení zástupce nebyl žalovaný účastníkem zmíněného právního vztahu mezi stěžovatelem (navrhovatelem jako poplatníkem) a státem (srov. stanovisko Nejvyššího soudu z 29. 9. 1988, sp. zn. Cpj 257/87, zveřejněno ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího soudu pod č. 2/1989), obdobné tedy platí i pro řízení o kasační stížnosti stěžovatele proti uvedenému usnesení krajského soudu.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 10. července 2014

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu